

MINERVA

Diară literar, beletristic și de distracțiune.

Apare în 1 (13) și 15 (27)
a fie-cărei luni.

Proprietar, editor și redactor responsabil :
George Curteanu.

Prețul: pe an 4 fl., pe 1/2 an 2 fl., pe 1/4 1 fl.
Pentru România și străinătate: Pe an 10 fr.
Prețul e a se solvi înainte.

Lipsa instrucțiunii femeilor

de St. BUZILA.
(Urmare.)

Inima copilului până e tineru este môle ca cera, în care cu cea mai mare înlesnire se potú gravá ori-ce figuri, după placú; vorba mamei adresată copiilor e unú grăunțú încolțitú pusú în locú fructiferú. Primele înclinări, primele impresiuni pruncii totdeuna le primescú dela mamele lorú, dar dacă mamele însé-și nu au înclinări și concepte sănátose, cum póte cineva cugetá, cá cele date pruncilorú vorú fi de Dómne ajută?! Cum e sufletulú mamelorú așa va fi și alú copiilorú; copii suntú icóne fidele ale mamelorú, ce au avutú. Cine voiesce se se convingá despre acésta, caute numai și va vedé mii de exemple în tóte dílele.

O mamá față cu unú copilú e cu multú mai multú decâtú o școlá, căci până când școlá se ocupá numai cu instrucțiunea tinerimei, până atunci o mamá are o chiamare dúplá *de a educá și de a instruí*, până când școlá se ocupá numai cu înmărirea inteligenței, până atunci mama are sfântá datorință *de a formá și animá și sufletulú* tinerelorú mládițe, căci cunoscutú lucru este, cá nobleța inimei, caracterulú nu se câștigá prin învățaturá, ci prin însuflare materná. Ni trebuie exemple? Avemú destule! Pe câți bărbați îi audimú ađi cáindu-se contra soțiilorú sale și în totú momentulú îi vedemú cutropiți până în sufletú de durere pentru cele interne familiari, deși soțiile lorú au frecventatú atâtea și atâtea școle consumândú multe sute de florinl. Ce póte fi alta causá aici, decâtú crescerea rea ale acelorú soții din partea mamelorú, lipsa de nobilitare a simțemintelorú, cea ce de ai cercá tóte școlele din lume nu o poți dobândi fără singurú dela mamá.

Tata? Elú fórte puținú face pentru copilú; ocupățiunile lui serióse îlú abstrângú la acésta!

Abia dacă de 2 sau de 3 ori în dí póte aruncá câte o privire dulce asupra mititeilorú. Nu așa însé mama! Ea în totú minutulú e lângá légánú, aude totú suspinulú. Vede tótá mișcarea și la tóte dá răspunsú. „*In cei trei ani de întei ai vieței — dice Jean Paulú — omulú învêță mai multú decâtú în trei ani la academiá; învêță gramatica și lexiconulú limbei materne, primesce unú numérú estra-ordinarú de intuíțiunú și cunoscințe.*” Și tóte acestea dela cine? Singurú numai dela mamá!

Devenindú copilulú mai mărișorú cu o curiositate innăscută voiesce a scéi cauza și modulú de esistență a totú ce-lú încunjurá, voiesce a șci, cá fiá-care lucru ce scopú are, cine l'a făcutú, din ce și cum? Tóte acestea le póte aflá numai dela maică-sa, căci numai ea e lângá elú. Dacă însé ea nu le poșede, atunci copilulú rămâne lipsitú de cunoscința lorú atâtú de interesantá pentru elú.

Iată dará, cá tótá resposabilitatea cade asupra mamei. Cea ce va face ea din copilú, acea va fi dênsulú pentru societate, căci „*este o regulá fără esecțiune — dice Michelet — cá atâtú bărbații cei maré câtú și cei micé suntú fiú mamelorú, ce au avutú.*” Se căutamú numai în istoriá și vomú aflá lângá totú barbatulú mare o mamá mare. Așa lângá Stefanú celú mare găsimú pe mamá-sa Elena, care nu voiesce a dá scutú fiuluiú sêu, până când acesta este rusinatú.

„Mergi și stringe óste, pentru țerá mori —
„Și-ți va fi morméntulú coronatú cu flori!”

fi dice dênsa nevoindú a-i deschide pórtá până când acesta era bătutú de Turci. Soția lui Vasile Lupulú scéu face din fatá-sa o luptătoriá aprigá la fortáreța Némțului. Ludovicú XIII,

regele Franciei, n'a fostu elu ore slabu de angeru, fara energiã si plinu de capritiuri, ca mumã-sa? Napoleonu Marele, Cesar, Alexandru Marele, Bachii etc. n'au fostu ei ore fii mame-lorü, ce au avutu. Dar chiar in societatea de adi ore nu ne convingemu noi despre acestu adevëru pe totu pasulu?!

Iata dar datorințele, ce le are femeia ca soția și ca mamă! Iata misiunea ei, iata sarcinele grele, ce i suntü impuse pe aceste terene. Și acum ore o femeia lasata in stadiulu naturalu, neinstructata fi-va in stare se satisfacã tuturorü acestora? Nici-decätü, ei pentru ca se pötã face destulu acestorü acceptari, acestorü datorințe mãrețe, femeia are lipsã de o instruire specialã, ingrijitã și alësã, de o creșcere deosebitã și acësta cu atâtü mai vërtosu, pentru-ca prin familia influința femeiei se estinde și asupra patriei, pe a cãrei cetățeni i formëzã mamele. Së cãutãmü numai in istoria și ne vomü convinge despre lipsa cea mare a instrucțiunei femeilorü, a necrescerei adevërate a lorü.

Dacã omenimea a progresatü așa cu greu, dacã dënse numai cu mari greutãți a inceputü a se rãdicã din abisulu ignoranței, ce o a copleșitü mii de ani: acësta in cea mai mare parte se pöte imputã desconsiderãrei femeilorü, lipsei lorü de instrucțiune. Dacã societatea omenëscã pãnã mai ieri, alataieri a zãcutü in unü intunerecü nepãtrunđiverü de ignoranță, barbarismü și cruđimî: pãnã mai ieri, alaltãieri a fostü și instrucțiunea femeilorü desconsideratã, ba chiar delãturatã cu totulü.

Së cãutãmü numai cu deamënuntulü și ne vomü convinge, cã unde femeia s'a bucuratü de instrucțiunea necesarã și prin urmare unde dënse a fostü adevëratã soția și mamã, acolo și statulü a înfloritü și a fostü mare, și viceversa. Din inceputü însë trebuie së permitü, cã unele pene de corbü albü, unele muieri rãdicate fara invoirea legilorü și a societãței, in care au trãitü, nici-decum nu se potü considerã de regulã generalã, ei purü și simplu numai de escepțiuni.

Pãnã când in *Egiptü* muierile erau libere, pãnã când dënsele au luatü parte însemnatã din instrucțiune: artele, sciințele, faptele mari și cultura egiptenã au înfloritü. Indatã ce însë decãđü femeia, acestea încã au apusü. Egiptenii nefindü consciu despre chiamarea femeiei s'au nisuitü in totü modulu pentru aservirea ei, nesciindü cã prin acësta ruinëzã însași patria. Fia de ajunsü a citã numai o sofismã a lorü

și pe care ei o numiau lege*) și care sunã astfelü:

„Femeia este liberã a merge și a veni;

„Femeia nu pöte eși numai cu unü felü de botini:

„Este interđisü pantofarilorü a lucrã astfelü de botini.“

Nedreptatea acestorü legi însë s'a întorsü asupra lorü.

China, care ore-când era atâtü de puternicã, încetulu cu încetulu reducëndü femeia la sörtea unei sclave, a inceputü a-i apune și mãrirea ei. Dacã o reginã sumëtã a Chinei nu ar fi adusü lege (la an. 1100 a. Chr.), cã la töte femeile së li-se îndoiëscã degetile piciörelorü sub tãlpi, dacã urmatorii ei nu arü fi fostü mai neomenoși ca ea și dacã nu ar fi adusü și alte legi pröste și absurde contra femeiei, atunci Chinesii arü sta adi mai susü ca unde stau. Va trebui së trecã multü timpü, pãnã când se va desrãdacinã din ei ideia uritã, cã femeia nu are nici unü prețü, cã copilulu nãscutü, dacã este de genulü femininü së fiã lasatü golü pe pãmëntü și vieța lui së atërne numai dela întemplantare, sau dacã e din familia sërmanã, së fiã aruncatü de tatalü seu in apã; va trebui së trecã multü timpü pãnã când piciörele femeilorü nu se vorü mai legã cu verigi de ferü încã de tinerele cu scopü, ca luându-li-se puterea de a umblã së fiã astrinse a sedë in casã; va trebui së trecã multü timpü pãnã când femeia va fi rãdicatã din poziția de sclavã: mai multü timpü va trece însë pãnã atunci, când Chinesii se vorü putë asemëná in culturã cu alte popöra, cari au sciutü prețüi femeia și i-au sciutü da instrucțiune necesarã.

(Va urmã.)

Adese...

*Adese, iubite, in minte-mã aparî
Cu fața ta blândã, cu ochii tãi mari,
Cu fața ta blândã și tainicü surisü —
Diua 'n gândire și nóptea in visü.*

*Și aș vré, o iubite, apröpe së-mã fiü,
De dorulü meu mare së-ți potü povestü —
Și de-a mea iubire in dulcë desmierdãri
Șoptindu-ți, iubite, së-ți dau sãrutãri.*

Elena Lupanü.

*) Progresulü prin femeia, Gr. Vulturescu p. 6.

Piratulă de pe Marea de Ostă.

(Romană de Louis Hakenbroich.)

IX.

(Urmare.)

Concesiunea dată din partea regelui soției lui Lars Vonved prin întepunerea ministrului de justiție, a fostă o adevărată marinimiă, în care timpă Amalia și-ă jucată rola, punându în mânilor soțului țevișora dorită.

În ziua următoare însă dela această concesiune s'a hotărîtă mărtea lui Lars Vonved prin rătă. Pregătirile de lipsă la această s'au hotărîtă pe a treia zi, la nouă ore dimineața.

Erau trecute douăzeci și patru de ore de când ună judecătora anuciase lui Lars Vonved sentința de mărte.

După anuciarea sentinței Lars Vonved se puse pe patulă său și ca și când ar fi așeptată pe ore-cine privia spre ușa. Celă ce l'ar fi vădută în această pozițiune nică-odată nu și-ar fi adusă aminte, că orele acestui nenorocită suntă numărate. Nică o urmă de frică sau nelinisco nu se vedea pe fața lui. Adese-ori se ivia ună surisă nedescribilă pe buzele sale.

Din când în când își arunca ochii albaștri spre ușa cellei. Se părea, că așeptă pe ore-cine.

Pe cine așeptă Lars? Pe Amalia? Dară ea cu ocaziunea ultimei despărțiri i-a spusă, că nu-lă va cercă decătă cu o zi înainte de esecutarea lui. Așadară, Vonved trebuia să așepte sau vre-ună amică, sau vre-ună cunoscută...!?

Însă nimărui nu-i era permisă a-lă cercă decătă numai Amaliei!

Așeptă pe altcineva! Așeptă pe acela, de grăza căruia ori care nenorocită captivă tremură și acesta era călăulă din Copenhaga.

Călăulă, după cum a fostă încunosciințată Vonved de cătră comandantele citadelei, era asemenea ună prinsioneră ală citadelei Fridrichhafa.

Pe ce cale a ajunsă acesta ca prinsioneră scia deja Vonved dela unulă din matrozii săi, carele a fostă amică cu dănsulă.

Hustru — așa se numia călăulă — era de origine țigană, se trăgea din una din cele mai răspândite familii ale Europei.

Tata lui Hustru a fostă capulă unei bande de tâlhari și după mărtea lui Hustru îi ocupă loculă. Cu ocaziunea unei călcări de casă însă a fostă prinsă și dejudecată la muncă silnică pe timpă de zece ani.

Prinderea sa nu dură multă, când iarăși se vădă liberă și-și începă din nou viața sa de aventurieră.

Sub nume falsă se înrolă în armata marină și a fostă trimisă la coloniile Danimarcii din India.

Neputându suferi disciplina și regulele militare după ună timpă a fugită iarăși în Danimarca, unde se puse în fruntea unei bande de tâlhari.

Ulciorulă însă merge numai până odată la fântână... așa și Hustru; cu ocaziunea unui furtă comisă la curtea unui conte, după ce s'a întemplantă o luptă crâncenă între tâlhari și curteni — Hustru, capulă făcătoriloră de rele, deveni prinsă.

După ce însă Hustru — conformă promisiunei judecătătoriloră — spusă numele tuturoră consoțiloră săi și a le altoră făcătoră de rele, i s'a agrățiată viața, nu însă și libertatea; și, întemplantă-se pe acestă timpă mărtea fostului călău, între candidații acestui postă a fostă numărată și elă.

Douăzeci și unulă de ani îndeplini elă funcțiunea concređută cu o acurateță rară. Multe și nenumărate au fostă victimele sale și nică-odată nu a greșită în esecutarea loră.

Înainte superioriloră se bucura de ore-care iubire. — Mersulă său era militară, manierele fine, părulă negru, statura imosantă și numai dinții și fața ilă tradau a fi țigană.

Acestă era bărbatulă, pe care ilă așeptă Vonved la espresa lui dorință.

Ușa se deschise și Hustru intrândă în cellă salută pe Vonved milităresce.

— Îți sum la dispozițiune, căpitane! țise elă cu voce aspră și respicată. Pentru ce m'ai pofțită?

Ună surisă fugi pe buzele lui Vonved la auđulă acestoră cuvinte, apoi cu ună tonă lină și dulce țise:

— Îți mulțămescă, că ai venită călăule! Fi bine venită!

— D-ta ești celă dintăiu mnritoră, carele-mă adresezi aceste cuvinte în o atare pozițiă, țise elă privindă pe Vonved cu dispreță și curiositate.

— E seriosă cea ce-ți spună! țise Vonved.

— Credă căpitane, deorece nu ești ună omă de tôte țilele.

— Așa!? Trebuie dar să fi auđită despre mine ceva; trebuie să mă și cunoser?

— Da, căpitane! Sciu despre voi atăta cătă scie fie-care danesă.

— Și anume ce?

— Ună omă unică în felulă său, care i umpli pe toți de grăză.

— Și Danimarca crede această?

— Da, căpitane!

— Și și d-ta?

— Eu? eu am venită acum la mandatulă comandantelăi cu instrumentele de lipsă spre...

— Mă onorezi călăule! Lars Vonved nu s'a te-

mutu nici-odată de mörte. Eu însö nu te-am chiämatü ca sÖ-mi amintesci despre aceste! Spune-mi te chiamä Hustru?

— Da!

— Te-ai născutü în Jütlandia și ești țiganü?

— Da, căpitane! Sum de origine regescă. Tătălu meu a fostü regele țiganilorü și eu am fostü uniculü sÖu copilü!

Acestü rÖspunsü batjocoritorü ilü primü Vonved dela unulü dintre cei mai dejosü öment.

— Da, știu, rÖspunse Vonved liniscitü. Despre d-ta m'a enaratü odiniörä unulü din matrozii mei.

Surprinsü întrebä atunei cälöulu:

— Cine a fostü acela, căpitane?

— Unulü din cei mai credincioși supuși ai mei cu numele Lods Stav.

Cälöulu tresäri.

— Lods Stav?

Da Lods Stav! Nu-ți aduci aminte de elü?

— Suntü mai multü ömentü cu atare nume, rÖspunse Hustru încurcatü.

— Cu greu potü crede! Lods m'a enaratü despre sora sa Johana, care fü prima amantä a d-tale și în inima căreia ai înfiptü în o ți pumnalulü, pöte din jalușiä. Nu-i adevöratü?

— M-e destulü căpitane! la acesta nu m'am asceptatü! și sudorü rÖci îi cuprinsö fruntea.

— Nu fi nimicü îngrijatü; de atunei au trecutü trei-deci și șöpte de anü.

— Mai trăiesce Lods?

— Da, trăiesce!

— Credeam, că elü e mortü...!

— Trăiesce și e încă totü între ömentü mei. Elü a juratü, că numai atäta dorește sÖ trăiască, până când va rÖsbună pe soru-sa cu sângele ucigașului ei.

— Ei! dar eu nu më temü de elü. Mai ușorü pöte cädé elü în mânilé mele...!

— Cine știe!? Trebuie sÖ cugeți la rÖsbunarea, ce te așcöptä din partea lui!?

Hustru își șterse fruntea asudatä, apoi întrebä:

— Numai pentru acea m'ai chiämatü căpitane, ca sÖ-mi comunicü aceste?

— Ba nu! Am voitü numai sÖ-ți arötü, că eu știu mai bine trecutulü tinereței tale, decâtü judecätorii tÖi. Apoi ce më interesözä inimiciția ta cu alui Lods?

La aceste cuvinte pline de sarcasmü rÖspunse Hustru:

— Celü mai bunü rÖspunsü ce-ți potü dä e, că pe mâne la nöue öre vei fi în mânilé mele în Congens-Nitorv!

— Adevöratü... sau în altü locü!!

— În altü locü? întrebä Hustru. Murii acestei

citadele suntü pe câtü de groși pe atätü și de înalți, iar păđitorii au primitü instructiuni förte riguröse de când te afli aici. MÖ și îndoiescü dacä comandantele va dispune vre-unü preotü sÖ te împärtășescä cu sfințele taine.

— Așadar nu-mi rÖmâne altceva decâtü eșafötulü? întrebä liniștitü Vonved.

— Nemicü altceva!

— Bine atunci putemü conversä despre eșafötü, despre instrumentele și datorința d-tale. İți spunü, că förte multü më interesözä acösta.

— Cum voiesci căpitane! rÖspunse Hustru, a cărui privire iaräși deveni sÖlbaticä.

— De câtü anü te afli în citadelä?

— De döuö-deci și cinci. Cinei anü am fostü ca locșitorü-cälöu, iar de döuö-deci de anü sum primulü cälöu în Danimarca.

— Nu dorești dupä atäți anü sÖ ajungü iar liberü.

— De multü m'a peritü dorulü de libertate — și nici cä o dorescü!

— Ce ăici? Nu dorești a vedé lumea liberä și a te veselü liniscitü în dÖnsa?

— Intr'adevöru nu! Mai preferescü liniscea și siguranța, ce o gustä între aceste ziduri.

— Așadarä aici ești fericitü?!

— Aici am ce mănca, ce bé, afarä de acea în fie-care lunä am concediu de șöpte ăile sÖ-mi petrecü, sÖ béu, sÖ fumezä, sÖ jocü cärti. Sum voiosü și färä griji și astfelü trăiescü ca unü principe și dormü ca unü bradipü.

— Da, ca unü principe țigänescü. E drepü! d-ta ești mai multü decâtü principe, ești unü mare filosofü. Așadarä dormi ca unü bradipü... Nu cumva și visezi? Ce omü fericitü! İți învidiezü sörtea!

— Nu trebuie sÖ mă învidiez; peste döuö-deci și patru öre vei dormi mai bine ca mine și visurile nu-ți vorü fi grele.

— Așadarä cugeți, că mörtea e vecmicä. Pentru Dumneđeu dörä nu cređi așa ceva? Eu credü în înviere.

— Asta mi-e totü atäta?

Vonved vedöndü, că nu are cu cine vorbi tăcö puținü, apoi ilü întrebä:

— De unde ai instrumentele? Unü mäiestru bunü și le cunoște! İți suntü în stare bună?

— Credü, că îți vorü plăcé — ăise Hustru scođöndu-le din sacü și arätându-le.

— De câte-orü te-ai folositü cu ele?

— Nu-ți potü spune cu siguritate. Pöte de vr'ö döuö-deci de ori. Onörea de a fi executäți cu aceste instrumente se dä numai criminalilorü renumiți.

— Cäte lovituri dai cu ele!

— Optu.

— Omorã aceste lovituri îndată?

— Nu; urmază apoi o luptă crâncenă cu mortea.

— Câte lovituri trebuie dar?

— Nouă! a noua lovitură se chiamă și de „gratitudine” și numai la mandatul regelui se dă.

— O voiu primi și eu?

— Nu căpitane! D-ta nu vei primi numai optu.

— Așa-dară regele m'a denegat lovitură de grație?

— Așa se vorbește, că regele nici nu vré să audă de grație...

Vonved privi atunci seriosu la Hustru, apoi continuă:

— Fridericu pôte află unu judecătoru mai marinosu decâtu densusu.

Urmă o tăcere. In acestu timpu Hustru își aședă instrumentele în sacu.

— Căpitane! începū elū, dacă nu ai nimicū în contra, voiescū a mă depărtă.

Vonved ridicându-și capulū ilū întrebă:

— Cătu salarū ai, Hustru?

— Două-șeci și cincī de talerī pe anū!

— Cu tôte acestea primescū ȃilnicū încă și léfa unui soldatū și pentru fiă-care esecutare trei talerī.

— Așa totū e mai bine; dar eu m'aș rēmăși, că totū nu te poți ajunge...

Hustru surise la aceste cuvinte ale lui Vonved.

— Bine, ȃise Vonved, dar nu ȃi-ar plăcé, dacă în decursulū unui anū sticlele tale arū fi pline cu vinulū celū mai gustosū și se poți în continuu jucă cărțile?

Hustru înțelese! iar sēlbatica-i față se mai îmblândi.

— O! ȃise elū pentru banī facū totulū, numai sē nu vinū în pericolū.

— Vēdū, că ne înțelegemū Hustru! Nu avea nici o témă de pericolū. Te asigurū.

— Vorbește căpitane! Vorbește! Vē stau la dispozițiune, numai dacă nu pretinȃi ceva cu neputinȃ.

— Departe dela mine așa ceva! Pretindū unū lucru micū și ușorū de împlinitū.

ȃicēndū acestea, scōse Vonved o pungă din busunarū.

— Aier ai ȃece Fridrichd'ori. Acēsta e arvuna pentru serviciulū, ce-mī vei face.

Cu lăcomiă primī Hustru galbinī, ȃicēndū:

— Cătu voiu mai primī după îndeplinirea serviciulū?

— De cincī ori pe atăta.

— Când? După mortea ta?

— Da!!

— Mē îndoiescū! ȃise Hustru încetū. Cine-mī va plăti sumă?

— Din considerațiune, nu-ȃi potū spune persōna. Hustru clătina din capū.

— Ce? ȃise Vonved. Nu pui nici unū preȃu pe cuvēntulū de onōre a unui piratū?

— Ce trebuie să facū? întrebă Hustru resolutū.

— Sē-mī dai lovitura de grație mâne la nouē ore! ȃise Vonved încetū.

— Cu neputinȃ, căpitane!

— Pentru-ce? Ce voiesce omulū, pōte și face.

— Dar așa ceva nu potū face decâtū numai la mandatulū superiorilorū mei.

— Nu poți face ca o întēmplare!?

— O atare întēmplare nu se nimeresce!

— Nu te scīi ajutā! Sē-ȃi spunū: Ajutătorulū tēu va învērti rōta mai iute ca de comunū; te prefacī că greșeșci și eu primescū a noua lovitură în inimă.

Hustru se cugetă puținū, apoi continuă:

— Fără conțelegere cu ajutorulū meu nu potū nimicū face.

— Bine, ce e de făcutū cu acesta? întrebă Vonved.

— Trebuie sē-lū câștigămū, căpitane!

— De altmintrea e dreptū... servulū e demnū de plata sa. Se va învoi? Ce ȃicī?

— Pentru jumētate cătu am eu în mână elū va face totulū. Mē temū numai, sē nu mă trădeze!

— Fīi cu minte! Atunci pe sine sē trădeză. De altmintrea așa cugetū, că și elū încă e omū de onōre ca și d-ta.

La aceste cuvinte batjocoritōre rise Hustru, iar Vonved scōse încă cincī galbinī și-i dete; aceștia i-a primitū dela Amalia cu ocasiunea ultimei despărȃiri.

— Acești cincī galbinī suntū pentru ajutătorulū tēu. İi primesci, sau nu?

— Căpitane! Dă-mī cuvēntulū de onōre, că res-tulū banilorū ilū voiu primī!

— ȃi-lū dau; însă sub acea condițiune, că-mī vei da lovitura de grație!?

— O vei primī! ȃise Hustru decisū.

— Incă unū cuvēntū. Dacă nu-ȃi vei ținē promisiunea, atunci te feresce, căci rēsbunarea amicilorū mei te va ajunge...

— V'am promisū! Am primitū banī, imī voiu ținē cuvēntulū. Insu-mī voiescū sē morū pe eșafotū, dacă v'aș înșelā.

— Așadar nī-amū înțelesū!

— Așa e căpitane!

— Bine, acum poți merge!!

Hustru se depărtă, iar Vonved din nou rēmase singurū.

— Dubiteză.

— E ușor de explicată, răspuse străinul. Tu îți închiși laboratorul tău dinaintea tuturor patrioților mei. Dicala ta e „*precum pot*“, și a mea încă e acésta, dacă ți-ai închisă locuința dinaintea mea, te prindă pe stradă.

— Originală! — și ce voiesc cu mine?

— Magistre acésta întrebare a d-tale e și mai originală. Am să vorbesc cu d-ta!

— Iute dară! — răspuse magistrul.

— Precum dorești: sum italiană și mă chiamă Antonello, celă puțin așa mă chiamă în patria mea și sum artistă, deși numele meu nu l-au auzit până acuma nime. Dar nu peste mult, peste o lună, ba mai în grabă și numele meu îl va pronunța cu mândria națiunea mea. Ah! continuă apucând mâna artistului — prin tine magistre Eyck, prin tine va deveni Antonello mare și neuitat!

— Îți măgulesc? îl întreabă magistrul surîdându.

— Sum sigură, răspuse acela cu emoțiune. Tu poședî un secret magistre, pe care îl învidiază o lume întreagă. Dar ce-mi pasă mie de lume. Pe mine mă muncesc, că patria mea îți învidiază secretul. Mă pricepi magistre?

— Te pricep.

— Și ce răspunzi?

— Caută, scrută și vei afla?

Risul sarcastic al italianului făcu se răsună stratele linișcite ale orașului.

— Te înșeli măestru! Eu nu doresc să caută, la la ceea nu am nici o paciință, voiesc să-lu am gata.

— Ah, ah, secretul artei mele!...

— Da, da, măestru. Sau eu sau tu vomă muri pentru el.

— Cum o pricepi acésta?

— Cum?! Renumele tău a ajuns în patria mea. Totu italianul știe, simte, că mare, glorificat nu pôte fi până nu cunoșce secretul artei tale.

Artiști Pisei însetă după secretul tău. Și eu pedestru, între lipse și suferințe mi-am lăsat patria, ca să câștigă acestu secret. Acuma încă nimenea nu mă cunoșce, dar va veni timpul, când mă va cunoșce patria mea, ba întreaga lume. Tu magistre mă vei conduce în secretul artei tale!

Ioan Van Eyck pași îndărăpt.

— Încă nu! Stăi strigă italianul — eu am lăsat patria, familiă și amici. De două săptămâni pândesc după tine. În inimă eu dorința de a poședé secretul, în mână eu pumnalul. Magistre! secretul, — eu sum italiană.

— Și pentru acésta ai venit? Pentru acésta mă oprești în cale?

— Da, îmi trebuie sub ori-ce prețu secretul.

— Ți mai bine, că voiesc a-lu răpi. Dar te-ai înșelat amar; mergi, poți merge de unde ai venit. Secretul, cu care îmi voi rădică cândva patria la gloriă — a italienilor nu va fi nici-odată, pricepi-mă? nici-odată. Și cu acestea plecă uai departe.

Italianul cum o mișcare vehementă sări înaintea lui. —

— Nici unu pasu magistre! Chinul, suferința, cari le-am sacrificat până acum, nu pot să rămân înzădar. Eu am jurat, că îți voi sci secretul... Pricepi, ce însemnă ceea, când unu născutu alu țerei mele să joră?!

— Voiesc a mă amenința?

— Nu o voi face!... Veți pumnalul acesta și auziți jurământul?

— Nici de unu nu mi-i frică! Mergi în trebă-ți. Italianul îl apucă pe Van Eyck de mână.

— Nu crede, că vei scăpa așa ușor. Trei-deci de nopți sunt de când pândesc acestu momentu... Oh magistre! primesc-mă de discipul, învță-mă pe secretul tău. Îți voi sărută și pulverea picioarelor tale, îți voi binecuvântă memoria, mă voi închină ție ca păgâni idolilor lor, numai îmi comunică secretul tău.

— Asta nu o voi face — răspuse artistul serios — mai gata sum a-lu duce cu mine în momentu, mai gata sum a-lu denegă chiar și patriei mele, decât ca să-lu încredințeză unei națiuni străine, care și-lu va vesti de alu său, și dacă îl va avé odată, nu va dice nici-când, că l'a învățat dela noi. Dacă îți iubesc tu patria și voiesc a-i face mare arta ei și eu încă iubesc pe a mea și voiesc a o face mare. Și ce știu eu patriei mele va rămâne, — secretul meu nu voiesc să-lu cunoșcă italianu în vecl.

— Urești națiunea mea?

— Ba nu, dar mă tem de ea. Dacă ești artistu, pricepi, că ce-i ceea.

— Nu știu, presimțesc dora, dar ea o durere amară mă muncesc cugetul, că odinioară în venitoru ve ve-ți înălță asupra patriei mele și totu ceea, ce am câștigat între atâtea lipse și suferințe va dispăr pe lângă gloria țerei tale. Asta o presimțesc, baremi de m'asî înșelă. Dar să nu pôtă dice nimenea dintre urmași mei, că micșorarea artei patriei mele și gloria patriei tale a fost edificată pe trădarea mea. Știu eu, că toate precauțiunile îmi sunt zadarnice, și ce știu, ceea va sci cândva lumea întreagă, dar eu — eu nu-lu voi trădă în vecl.

Italianul descurăgiat își lăsă mânil în jos.

— Și acesta îți e ultimul cuvântu?!

— Ai auzit — și te du!

— Magistre, dacă nu ai fi artistu, ar trebui să mori

pentru acestu cuvântu, dar așa, ah! durere, trebuie se trăiesci. Dar griji! Nimenea, nici patria, nici familia, nici amicii tui nu-ți păzescu urmele tale precum eu. Ca o umbră te voiu urmări, nici în visu nu poți fi siguru, că nu te voiu cercetă și nu-ți voiu fură secretul. Griji magistre! Secretulă nu-lă vei duce cu tine în mormântu, pe aceea mă joră, — dacă nu de altădată, — în ora morții ilu voiu răpi dela tine, dar trebuie să-lă am! Dumnezeu cu tine!

Strepetulă pașiloru iuți perii cu încetulă și magistrulă Eyek se întorse acasă cu triste presimțiri.

Cu câtă frică și-a păzitu Eyek secretulă își poate închipui ori și cine, dar a o descrie e imposibilu. E destulă să șicemă, că nici chiar pe fratele său, artistulă Hubert, pe care mulți ilu prepunu lui Ioană: încă nu l'a indusu nici odată pe deplină în acelu secretu.

Cumcă casa și laboratorulă lui au fostu obsediate, aceea o susțină chiar și istoricii, — dér și aceea e faptu, că dela însuși patrioții sei încă și-a denegatu secretulă artei sale.

Opurile lui în privința perfecțiunei și a fineței ocupau loculă primu pe timpulă acela, — generațiunea tinără, ce s'a strinsu în jurulă lui, după mórtea marelui magistru a intratu în școlă glorioasă a Flandriei, pe care elu o fundă și progresându pe calea designată de elu fundă gloria națiunei sale.

Dela scena descrișă trecură mulți ani. Magistrulă Ioană uită acum cu totulă, că ună Italiană l'a atăcatu noptea târziu pe stradă cu pumnalū, voindū a scote din elu secretulă. Sau celū multū numai ca de unū episodū deosebitū din viața sa romantică își mai aducea aminte.

Anii cei mulți i-au adusū lui Ioană Van Eyek multe glorii. — Puțini artiști au gustatu aceea, ce I. V. Eyek a gustatu încă în viață.... Artă și patriotismulă lui de asemenea voră rămâne în veci neșterse în istoriă.

Orașulă Gent renumitu pentru artistii săi; care avū fericita parte a vedé în sinulă său aurora strălucită a picturei olandese și a fi leagănulă ei, — a luatū parte la intréga sórte a artistulăi.

Cătră sfârșitulă vieței sale pe Eyek ilu nelinisea o tristă presimțire. Nu aceea ilu muncea, că trebuie să se despartă de viață; — ómenti mari își cunoseu sórtea loră. Rolulă, care a trebuită să-lă jóce, l'a sêvêșitu în modū artisticu. — Nu, fără ilu durea, că la capetulă vieței sale trebuia să se despartă de secretulă, pe care ilu sciu păstră cu atăta scumpătate.

Pentru o ideă trăi elu, — o ideă dete inimei sale căldură, sufletulă nutremētū și elu, pe care ilu adorau în viață, presimția, că în ziua, poate chiar în ora ultimă a vieței sale, va fi despoiatū de ea.

Oh, dacă ar fi cu potință a încunjură cu murii scumpa țeră, — a cărei gloriă artistică o prevedea cu spiritulă său profeticu. Dacă inima patrioților ar fi atātu de închisă ca a lui! căci dacă va fi deschisă, atunci poporale, cari aleșusecū, ardū de dorū, voră fură secretulă și Olanda, scumpa patriă, și-a pierdutū viitorulă.

Acésta temere la sfârșitu pe artistū, ca vermele ce róde la rădăcina arborelui. Ochiulă espertū, póte, ar fi pututū spune chiar și ultima óră a artistulăi.

Nimene nu ar fi recunoscutū în elu pe tinêrulă magistru de ordiniora, — când scăđutū, frântū, muncitū de triste presimțiri ședea înaintea stativei, ca să își mai iee în mână penelulă, care îi câștigă în viață atățu lauri neperitoru.

Lângă stativa artistulăi ședea o tinără și frumósă fetiță olandesă cu una dintre acelea fisonomií inocente, frumóse, blondine, — la a căroră vedere e în stare să se mise chiar și inima artistulăi muribundū.

Van Eyek depingea. Mânile-i tremurânde abia puteau stringe puternica armă — penelulă. Fața îi era palidă, ochii îi erau sticliti. — Ioană Van Eyek trăgea de mórte.

Încă odată numai, — șise în sine, — încă o trăsură. . . Ah Dumneđeule, câtū sum de slabu, — am uitatū totulă. . .

Pauséză magistre — șise fetița. Lucrulă își ucide tóte puterile. — Odichnește-te.

Artistulă suspină, își plecă capulă pe stativă și visa.

— Vedí — șise fetița — tótă lumea să intereseză de tine. La spatele tale stă mulțime de poporū, — în totū minutulă sciricescū despre starea ta, — și. . .

— Și mî pândescū mórtea, — nu dară?! — Întrebă artistulă rădicându-și capulă.

— Oh Dumneđeule! ce vorbesci!

— Da, însă au venitū prea de timpuriu, — luându cu mână-i tremurândă penelulă. Spune-le, că nu am nici ună năcasū. Spune-le, că Ioană Van Eyek trăesce și depinge!

Și începū să depingă cu focū, dar ebositū își scăpă éráșu mână în josū.

— Fiica mea — șise în tonū slăbitū — cunosci pe discipulii mei?

— Cunoscū pe toți. — Să îi chiemū?

— Da. . . — ba încă nu, mai stăi puțin. — Oh! tu nu scii, ce pătimescū!

— Să te ducū în odaiă-ți magistre?

— Ba nu, aici voiescū să rămânū. . . aici iescū să morū. . . Chiamăi, — oh da, — fie alu lorū secretulă inimei mele. . . . Cui să potū incredință acestū tesaurū sfântū, dacă nu lorū?! —

Fetița plecă.

— „Stăi, încă nu,“ — dîse suspinîndu și tremurîndu de eugetulî, că trebuie să-și alunge din inimă celî mai sfîntî secretî.

Artistulî privi lungî și tăcutî înaintea sa. — Pe față î se ivi mîrtea, — ochiî îi ardeau, inima îi bătea repede. Fetița folosi acîsta linisce și pe neobservate se depîrtî.

Înaintea ochilorî muribundului I. V. Eyck în acestî liniștitî mîmîntî i-se înfîțișî tîtî viîța lui ca unî visî. Deodatî se cutremurî în tîtî ființa sa. — Își aduse aminte, că odatî pe stradele întunecîse ale orașului Gent unî italianî pasionatî cu pîmînalulî în mînî voi se scîțî cu forța secretulî lui, acelî secretî, care acum era deschisî înaintea tuturorî; acolo erau înaintea lui glîjuțele cu oleu, vîpselele mestecate, compositura secretî. Unî copilî le-ar fi pututî duce tîte.

Artistulî voi se acopere cu trupulî sîu sîeriulî, ce conținea secretulî, dar nu fî în stare să se misce.

— Dacă acuma, — dacă în minutulî acesta ar fi aici Antonello!

În minutulî acesta pe pragulî ușei, ce se deschise fîrte încetî, se ivi unî bărbatî. Cu precauțiune privi în jurî, apoi pîsi la artistî.

— Magistre — dîse încetî.

Van Eyck nu rîspunse.

— Magistre! — dîse erîși punîndu-și mîna pe umîrulî lui.

Artistulî încremenitî își aținti ochiî asupra strîinului, — se vedea cum se luptî cu sine, — cum ar dori să sarî susî, să strige, dar nu fî în stare să-și deschidî gura, să facî o singurî mișcare.

— Sum aci — soptî Antonello — am grijitî bine, — nu te-ai pututî ascunde de mine. În deșertî țî-ai pîstratî ca unî sacru talismanî secretulî, — acestî sfîntî secretî ațî e alî meu, mîne alî întregiei Italiî!

Fața lui Van Eyck se umplî de grîzî; vîdî cu ochiî, cum dușmanulî celî mai mare alî artei țerei sale se apropiî de sîeriulî pîstratî cu atîta scumpătate, cum culege una cîte una glîjuțele, ce conținea secretulî, — cum se mirî, — cum tremurî de bucurî, — cum pune în buzunarî unulî cîte unulî aparatele mecanice, — cu ce surisî diavolescî se uitî la elî.

Șî tîte acestea înaintea ochilorî lui chiar acela, care î celî mai mare inimizî și elî nu e în stare să se opunî nicî baremî cu o mișcare, orî unî singurî cuvîntî.

Lucru era grabnicî. Antonello scia destulî... Flacîra candelî muribunde aprinse făclia gloriei unei nîoue lumî.

— Dumnețeu cu tine — dîse încetî — acum poțî să morî în pace!

A descrie fața artistului nu se pîte. Cum își aținti ochiî sîi stîclîți asupra lotrului sacrilegî, — cum îi era întîrsî față spre elî; în acestî chipî tăcutî era exprimatî blîstîmulî întregiei națiunî.

Peste dece minute odaia lui I. Van Eyck era plînî de discipuli și amiciî lui.

Magistrulî mai aruncî o privire asupra lorî, apoi își închise ochiî pe vecî.

Despre Antonello din Messina scimî numai atîta, că câștigîndî în Olanda secretulî depingerei cu oleu, pe acela l'a comunicatî cu patriotî sîi și astfelî deveni rînumitî.

(M. Xavîr.)

Iuliu Moldovanî.

Suntî Romanii din Dacia Traianî descențî ai colonielorî romane și ai poporului Dacî rîmasî aci și dupî cucerirea romanî, orî nu?

În zilele trecute amî cetitî disertațiile d-lui Gavriilî Téglás, membru corespondentî alî academiei maghiare de sciințe și directorî alî școlîi reale superîore din Deva, carî le-a țînutî în 11 Martie 1889 și 12 Ianuarie 1891 în sala despîrțîmîntului istoricî alî acelei academîi, referitîre la lucrîrile minerare ale Romanilorî în Dacia sub titlulî: „*Tanulmányok a Romaiak aranybányászatról.*“ În lucrarea d-lui, altcum escelentî și cu multî cunoștința de cauzî, am aflatî și unele conclusiunî întemeiate pe lucrîrile lui Hunfalvi—Hundsorfer „Die Romänen und ihre Ansprüche; Réthi László „*Az oldh nyelv és nemzet megalakulása*“, adecî limba romanî n'a pututî să se nascî și formeze aci în Dacia. Pentru-cî:

a) coloniștîi romanî, carî au fostî aduși aci, ca să lucreze minele, au fostî din Britania, Macedonia, Tracia, Moesia, Hispania, Noric, Dalmațîa, Albania, Creta, Dyrrachium, Rhodos, Bithynia, Galata, Syria, Antiochia, Asia micî și diu Egiptî, adecî membri ai unorî popîre eterogene;

b) cî la aceste popîre suntî a se adnumîrî și Dacî indigenî, carî au preferitî a luî jugulî strîinî decîtî a-și pîrîsi patria;

c) cî în decursî de unî seculî și jumîtate aceste popîre eterogene nu s'au pututî asimilî cu poporulî romanî, adecî nu s'au pututî preface în Romanî, cu atîtu mai vîrtosî, cîcî pre la anulî 168 întrevenîndî resbelulî marcomanî, aceștîia au nimicitî tîte întocmirile; au deculatî toți lucrîtorîi strîinî, apoi afarî de aceea pe timpulî lui Adrianî, unîndu-se Dacî cu Roxolanî au eruptî în Moesia, ér sub Antoniu Pius, Carpiî și cu Dacî au nîvîlitî asupra Daciei.

Pe timpulî lui Mareu Aureliu au trecutî Iazygîi preste Dunîrea înghețatî și s'au aruncatî și asupra

coloniilor romane abia încheiate: după aceea Azdingii sub ducii lor Rhaus și Rhaptus au năvălit asupra creștetului bihorăni și de aci asupra teritoriului montanistic, deci dar aceste resbele au cășunat coloniilor romane mai multă decât revoluțiunile din 1784 și 1848/9.

După aceea pe timpul lui Maximinu, cupriudându Goții gurile Dunărei, Roxolani și Carpi au fostu împinși în Moesia, cari au ars și prădat cetățile Tyra și Olbia, iar sub împăratul Filipu Arabul Carpi au prădat Apululă, astfel cătu pe la anul 250 a trebuit clădită din nou.

În urmă pe la 255 Goții au înecată tötă Dacia în sânge și devastare, astfel cătu ea a trebuit evacuată.

d) că linqua rustica romana aci în Dacia n'a avută teren de desvoltare, și că

e) limba română și-a aflată desvoltarea sa în Albania, de unde a primită mai multe elemente slave.

La töte acestea conclusiuni fic-mi iertat a face vre-o câteva reflexiuni.

Este sciută, că înainte de întemeierea Romei și a statului romanu s'au aflat în Italia mai multe popore și anume în partea nordică locuia stirpea gallică și de aci țera locuită de Galli s'a numit Gallia cisalpina.

În Italia de jos, în vechiul stat neapolitanu, s'au aședat mai multe colonii grecesci, din care causă țera locuită de greci s'a numit Grecia-mare și o parte din ea chiar Sicilia. În Italia de mijlocu s'au amestecat poporele gallice, iberice și grecesci, formându poporul Oenotrilor, iar în partea ostică alu Umbrilor și în partea sudică alu Ausonilor seu Oscilor, alu Sabilor seu Sabinilor și alu Picenilor.

În vecinătatea Umbrilor și Sabinilor era ținutul Picenum, agrul Picenus, formium Picenum, Asculum Picenum.

Singurul poporul Etruscilor a fostu poporul celu mai marcant, pentru-că asupra aceluia se îndreptă privirile scrutătorilor istorici și filosofici.

Și pe lângă töte acestea poporul Etruscilor mai purta numele de Etruri, Tusei, Tyurenii, Răsenii și Rhaetii.

Ei au domnit delatibru până în Alpi. Forma religiei lor este basa religiei Romanilor.

Galli, după-ce au bătut pre Etrusei în valea cea mănösă a Poului, au clădit Milanul.

În Campania mai locuiau Samniții, ai căror duci se numiau Lucamonii, și totu aci aflăm orașul Picentium și poporul Picenților.

În Apulia se află Pucetia și poporul Penceților. Totu aci sunt Cumanii, despre cari Livius ne spune „Cumanii ab Chalceide Eobocia originem trahunt“,

și mai de parte „Cumanos eiusdem juris conditionisque cujus Capuam esse placuit“.

Acesti Cumanii și acei Piceni au datu nascere la poporele de asemenea nume, cari s'au perondat în istoria prin Dacia lui Traianu și din Piceni s'au făcutu mai târziu prin rei copiști și prin variantele numelui Pacinați, Pacinacite, Pitineni, Bissenii și mai târziu Birsenii, cari nu suntu alta decât Romani de aci. Asemenea ca și Cumanii și Pacinații istoricilor greci și maghiari voru fi fostu și Utii, pre cari Schaffaric în deduce dela Gușini și Chizini din Macedonia și vrea să-i tragă din originea slavă, ceea-ce e forte cutezat. Utii nu suntu alta decât Ausonii, a căror patriă Italia se numia Ausonia și locuiau pre la Bruttium și Lucania și pentru-că colonia lui Uselis din Macedonia, care a datu numele la stirpea Osa și Aons și de aci prin barbarismele slave Gusini Chizini se trage din Sardinia și Neapolea, prin urmare este de viță celto-galică.

(Va urmă.)

Cibleșanulă.

Literatură populară.

Doine din popor

Culese din jurul Născudului de Măriora Bosga n. Turtureanu.

Drăguțu meu nu-i drăguțu.

Că-i penă făcut în struțu:

Când vine sêra la mine

Colo prin fundu prin grădină,

Pare, că-i o rujă plină;

Când îl vëdă între fetițe,

Pare, că-i o rujuliță;

Când îl vëdă între feciori,

Pare, că-i un struț de flori. —

Fă-mi-lă Dómne ce li face,

Fă-mi-lă dómne mērū gutuui,

Sê mi-lă pună la căpătăiu,

Frică-mi, e-a putređi

Dómne rēu m'oiu năcăji!

Fă-mi-lă Dómne ce li face,

Fă-mi-lă Dómne un porumbașu

Sê mi-lă pună pe cuierașu,

Frică-mi, că a sbură

Dómne rēu m'oiu supără!

Fă-mi-lă Dómne ce li face

Fă-mi-lă Dómne inelașu,

Sê mi-lă bagu în degetașu,

Frică mi, e-a rugini,

Dómne rēu m-oiu năcăji!

ACADEMIA ROMÂNĂ.

Concursuri pentru premii 1892.

(Urmare.)

Premiul *G. San-Marin*, în sumă de 1.500 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1893 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect:

„*Considerațiuni asupra comerțului Rouâniei cu țările străine atât la Orientu câtu și la Occidentu, începându cu secolulă alu XVI-lea până la anul 1860.*“

Terminulă prezentărei manuscriseloră la concursu va fi până la 31 Decemvre 1892.

Premiul *Neuschotz*, de 1.500 lei, se va decerne în sesiunea generală din 1893 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect:

„*Compendiu istoricū asupra dezvoltărei industriale la Români până în 1875.*“

Terminulă estremă alu prezentării manuscriseloră la concursu va fi 31 Decemvre 1892.

Premiul *statului Eliade-Rădulescu*, de 5.000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1894 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect:

„*Studiulă asupra basmelorū române în comparațiune cu legendele antice clasice și în legătură cu ale popórelorū învecinate și ale tuturorū popórelorū romanice.*“

Terminulă prezentării manuscriseloră la concursu va fi până la 31 Decemvre 1893.

Premiul *Alexandru Bodescu*, de 1.500 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1894 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect:

„*Istoria teatrului în România.*“

Terminulă prezentării manuscriseloră la concursu va fi până la 31 Decemvre 1893.

Premiul *Statului Lazăr*, de 5.000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1895 celei mai bune lucrări în limba română asupra următorului subiect:

„*Igiena țeranului român. Locuința, încălțăminte și îmbrăcăminte. Alimentațiunea în diferite regiuni ale țerei și în diferite timpuri ale anului.*“

Terminulă prezentării manuscriseloră la concursu va fi până la 31 Decemvre 1894.

(Finea va urmă.)

Diverse.

Memorandulă românū la tronū. Comitetulă partidului naționalū românū dimpreună cu alți aderenți — inteligenți și plugari români de prin tóte părțile Ungariei — în numărū de 237 de inși au călătoritū în 28 Maiu e. la Viena, spre prezentă Maiestăței Sale memorandulă tuturorū nedreptățiriloră, ce li-se facū Remânilorū din Ungaria. Deputațiunea însă, pe lângă tótă insistința neputându dobândi audiență la Monarchū, s'a întorsū îndereptū mai rămânându în Viena comitetulă partidului. Președintele partidului Dr. Ioanū Rațiu în cele din urmă în 1 Iunie a predatū memorandulă consilierului de statū Braun, șefulă cancelariei de cabinetū cu cererea de a-lū înaintă Maiestăței sale.

Esamenele cu prunci școlari dela școlă elementară română gr. cat. din Bistriță s'au ținutū în 29 Maiu e. Dintre prunci școlari înscriși în acestū anū în numărū de 100 au frecventatū școlă 93. Aceștia au fostū împărțiți, nu după sexū, ci după anī de școlă în două clase după 2 învățatori. În clasa primă, care cuprinde despărțemēntulū I și alū II-lea au frecventatū școlă 65 școlari, iar în a două, care cuprinde despărțemēntulū III, IV și V au frecventatū școlă 28 școlari. Instruirea a condus'o în clasa primă d-na *Lucreția C. Gaelū*, iar în a două d-lū *Mihailū Popū*. Esamenulū cu clasa II s'a ținutū înainte de amiazi, iar cu clasa primă după amiazi. Succesulă a fostū fórte mulțamitorū, cea ce póte servi spre laudă ambilorū învățatori. Ne-a impresionatū decorulă claselorū de școlă, mulțimea ascultătorilorū, demnitatea, cu care s'a ținutū esamenele și precisiunea răspunsurilorū din tóte obiectele de învățemēntū. În specialū merită recunoscința noastră d-na învățătorésă pentru lucrurile de mână ale fetițelorū și pentru interesulū, cu care d-sa a propusū studiulă religiunei.

Maiialulū școlēi române din Bistriță. După cum amū anunțatū în numărul trecutū alū diarului nostru, maiialulū școlarilorū dela școlă din Bistriță a avutū locū a doua di de Rusaliū în 6 Iuniu. În acestă di după servițulū divinū toți prunci școlari în haine de sərbătore în fața părințilorū și a unui fórte mare numărū de poporū românū și străinū din locū în frunte cu musica în ordine esemplară conduși de corpulū didacticū au plecatū dealungulū stradelorū principale ale orașului cătră pădurea unde avea să se țină maiialulū. Conductulă a fostū impunătorū, stradele îndesuite de publiculū, ce era curiosū a vedē pe copilași și fetițele, cari la îngrijirea învățătorilorū îmbrăcați în haine curatū românesci aveau aspectulū unorū drăgălașe păpuși. După șirulū școlarilorū cu musică deose-

bită a urmată totu în acea ordine tineretulă adultă. Ajunși în pădure s'a începută petrecerea. Pe la amieză a începută a acurge părinți școlariloră și întregu poporulă românescă din locu, apoi mai târziu inteligența atătu cea românescă cătu și o mare parte din cea străină. Doisprădece tineri sub conducerea tinerului Ioană Cucu ne-a delectatū cu frumosele jocuri „Călușerulu“ și „Bătuta.“ In giurulū arielorū de jocū erau aședate familielē plugarilorū noștri fiă-care cu mēsă întinsă. Era cu neputință a trece printre dēnsele fără a fi opritū ș omenitū la totū pasulū. Petrecerea a decursū în cea mai frumōsă armoniă până cătră 7 ore de sēră, când o plōiă torențială nī-a silită sē intrerumpemū acēstă frumōsă serbare. Nu putemū re-tăcē cu acēstă ocașiune, că meritulū succesulū acēstei serbătorī e alū invēțătorilorū noștri, pentru ce îi felicitămū cu căldurā și îi rogāmū ca sē propășescă pe-ca-lea apucată asigurându-i totdēuna de sprijinulū nostru.

Escursiune. Elevi dela institutulū preparandialū din Gherla în 28 Maiu st. n. sub conducera corpulū profesoralū au aranjatū o escursiune la comuna S. Ioana. Deja de cu bună diminetă s'au adunatū în curtea preparandiei, de unde la 6 ore au plecatū între sunete de musică în marșu militărescū spre comuna din vecinătate Nicula. în a cărei apropiere se află eunoscuta mănăstire. Aici după o scurtă paușă la 7³/₄ ore au intratū în mănăstire asistându la S. Missă, sub durata căreia au căntatū în corū. După 11 ore apoi trecēndū peste delulū Niculei ș-au luatū calea spre comuna S. Ioana, unde ajungēndū pe la 1 oră d. m. au fostū conduși la casa ospitală a preotulū localū M. O. D. *Ioanū Cheresteșū*, care cu o adevērată iubire a îmbrățișatū în casa sa pe cei 80 tineri, pe cari i-a asceptatū cu mēsă ascernută. După prānđu d-lū preotū condncēndū pe elevi în stupina sa bine arangiată a ținutū o prelegere practică despre stupăritū. De cătră sēră la 1¹/₂ 7 ore au plecatū cu toți iarășī în marșu ostășescū cătră casă aducēndū cu sine reminiscențe plăcute despre petrecerile și bucuriele țilei memorate.

Petreceri. Tinerimea studiōsă dela gimnasiulū superiorū din Blașiu a arangiatū în 11 Iunie o petrecere de vēră în „Berculă metropolitană.“ Comitetulū bisericescū din comuna Șinterégū a aranjatū petrecerea de vēră îndatinatā a se ținē în acea comună în 12 Iunie c.

Cununiă. D-lū *Alexandru Popū* și *Cloelia Ōnea* ș-au serbatū cununia lorū în 6 Iunie n. c. în biserica gr. cat. din Borgo-Tiha. Li dorima fericire!

Deslegarea gâciturei de șacū din Nr. 9 alū țiarulū nostru e următōrea:

*Pe nășipulū din grădină
Fermecatū de-alū tēu amorū,
Scris'am erī gāndindū la tine*

*Te iubescū și te adorū.
Peste nōpte a bătutū vântulū
Și ađi eu nu mai găsescū
Pe nășipulū din grădină,
Decătū vorba te iubescū.*

Bine o au deslegatū:

Domnișōrele: Emilia Cūpeea, Măgerușū; Victoria Chifa, Brașfalēulū inferiorū; Victoria Varga, Husufalēu; Valeria Popū, Borgo-Tiha; Măriōra Barbulū, Nirū.

Dōmnele: Lucreția C. Sima, Marinū; Victoria Dragă, Varșandū.

Domni: Dionisiu Bobeiu, Sibiiu; Octaviu Pavelea, Năsēudū; I. I. Schiopulū, I. Urziceanū, Remū Dobo de Rusca, V. Macaveiu, T. Barbū, Iustinū H. Popū, I. Dolianū, Victorū Poruțū, Valeriu Montani, Patriciu de Barbū, Victorū Horea Popū, V. Muste, Eugenū Balintū, Eugenū Pantea și I. Leményi. Blașiu: Niculae Onciū, Uzdinū.

Premiulū Pa dobēndita: d-șōra Victoria Chifa, Brașfalēulū inferiorū.

Logogrifū

de Ioanū L. Hosszu.

Din literile și silabele următore: *a, a, a, a, ar, ar, bu, ca, chi, co, de, di, do, dri, ex, gerd, gur, ir, iu, ko, la, la, lab, lat, le, le, mân, mar, me, med, men, na, nă, no, or, ra, ri, ro, san, șu, ta, te, tic, tha, ti, țī, terț, u, u, un, xe, xer, zor;* sē se formeze 17 cuvinte, a cărorū litere inițiale, cetite de susū în josū sē dēe numirea unui monumentū de mare însemnătate pentru românī; iar celea finale, cetite de josū în susū, sē esprime cea ce ar trebui sē primescă românī, ca cu atātu mai multū sē apară, că-sū fi adevērați și credincioși ai Romei străbune.

Insemnarea cuvintelorū este:

1. O provincă în Italia.
2. Unū satū în apropierea Sibiiului.
3. Unū nume femeescū.
4. Unū poporū în Europa.
5. Unū dēu mitologicū.
6. O familiă rusescă însemnată.
7. Unu rege persicū.
8. Numele unei litere hebraice.
9. O musă.
10. Unū nume femeiescū biblicū.
11. Unū terminū musicalū.
12. Unū poporū de origine latină.
13. Unū poetū alū acēstui poporū.
14. O împērătēsă francesă din seculū alū IX-lea.
15. Unū bărbatū invētatū din vechime.
16. Unū rege babilonicū.
17. Unū adiectivū.

Timpū de deslegare până în 1 Iulie c. Intre gâcitorī se va sorți o carte.